

UTRIKESUTSKOTTETS BETÄNKANDE 13/2014 rd

Regeringens proposition till riksdagen om godkännande av associeringsavtalet mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Centralamerika, å andra sidan, samt med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 29 april 2014 regeringens proposition om godkännande av associeringsavtalet mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Centralamerika, å andra sidan, samt med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen

(RP 44/2014 rd) till utrikesutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- enhetschef Roy Eriksson och utrikessekreterare Niina Nyrhinen, utrikesministeriet.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslår regeringen att riksdagen godkänner det undertecknade associeringsavtalet mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Centralamerika, å andra sidan, samt lagen om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen. Avtalet är ett blandat avtal, där bestämmelserna hör dels till medlemsstaternas, dels till Europeiska unionens behörighet.

Samarbetet mellan staterna i Europeiska unionen och Centralamerika bottnar i den politiska dialog, dvs. San José-dialogen, som inleddes 1984. EG och Centralamerika ingick 1993 ett gemensamt ramavtal, som trädde i kraft den 1 mars 1999. I maj 2002 kom parterna överens om att

inleda förhandlingar för ett avtal om politisk dialog och samarbete. Avtalet undertecknades i Rom i december 2003. Vid toppmötet i Wien 2006 meddelades det att förhandlingar om ett associerings- och frihandelsavtal mellan EU och Centralamerika skulle inledas. Förhandlingarna om associeringsavtalet slutfördes i maj 2010. Av de centralamerikanska länderna gäller associeringsavtalet Costa Rica, El Salvador, Guatemala, Honduras, Nicaragua och Panama.

Associeringsavtalet är ett övergripande avtal vars mål är att utifrån ömsesidighet och gemensamt intresse stärka förhållandet mellan parterna när det gäller politisk dialog, samarbete och handel. Genom avtalet strävar man efter att stär-

ka den interna integrationsprocessen i Centralamerika och främja en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling.

Avtalet träder i kraft den första dagen i den månad som följer efter den månad då parterna har anmält till varandra att de har slutfört sina

godkännandeförfaranden. I propositionen ingår ett förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen. Lagen avses träda i kraft samtidigt som avtalet, vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av statsrådet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Allmänt

Det primära målet med associeringsavtalet är att stärka och befästa relationerna mellan parterna. Associeringsavtalet är en mall som EU har tillämpat på sina partner de senaste åren. Avtalet har tre pelare: 1) politisk dialog, 2) samarbete och 3) frihandel. Målet är att de avtalsslutande parterna ska gå med i frihandeln och samtidigt åta sig att följa gemensamma värderingar. Samtidigt ska avtalet främja respekten för demokrati och mänskliga rättigheter, hållbar utveckling, god samhällsstyrning och rättsstatsprincipen. Det primära syftet med avsnittet om samarbete är att stärka säkerhet, social sammanhållning och ekonomisk tillväxt. Avsnittet om handel innehåller förpliktelser om bland annat avveckling av tullar och undanröjande av tekniska handelshinder, marknadstillträde för handel med tjänster och för investeringar, immateriella rättigheter, rätt att delta i anbudsförfaranden vid offentlig upphandling och genomförande av arbets- och miljönormer.

Avtalet undertecknades den 29 juni 2012. Länderna i Centralamerika och en del av EU-medlemsstaterna har ratificerat avtalet. Avsnittet om handel började tillämpas temporärt redan 2013.

Läget i de berörda länderna

Centralamerika (Costa Rica, El Salvador, Guatemala, Honduras, Nicaragua och Panama) har i stor utsträckning förskonats från ekonomiska problem i finanskrisens kölvatten. De senaste

åren har tillväxten legat på 3—4 procent. Å andra sidan har det växande våldet till följd av narkotikahandeln, den organiserade brottslighetens ökade makt och den irreguljära migrationen haft negativ effekt på utvecklingen de senaste decennierna. Fattigdom och korruption grasserar.

Guatemala, Honduras och El Salvador är de länder där det uppenbart går sämst och som drabbats hårdast av våldsamheterna i narkotikahandeln. Nicaragua är det näst fattigaste landet i Latinamerika efter Haiti, men det har inte samma våldsproblematik som länderna i norra triangeln. Politiskt och ekonomiskt sett är Costa Rica och Panama mest stabila, och i synnerhet Panama håller på att utvecklas till knutpunkt för kommunikationerna och ett starkt ekonomiskt centrum i Latinamerika.

Detaljmotivering

Enligt vad utskottet erfar spelar avtalet en stor roll för handelsutbytet mellan EU och Centralamerika, eftersom det liberaliserar handel, tjänster, investeringar och offentliga upphandlingar. Inom ekonomiskt samarbete och handel erbjuder det också Finland och finländska företag en mer stabil och förutsebar marknad plus bättre samarbets- och exportmöjligheter i Centralamerika.

Till avtalets viktigaste principer hör respekt för och främjande av hållbar ekonomi och miljönormer. Parterna åtar sig att främja demokrati och mänskliga rättigheter samt att förhindra spridning av massförstörelsevapen. Avtalet innehåller också åtaganden inom arbetsrätten och arbetslivsnormer. Vidare innehåller avtalet åtaganden i fråga om samarbete för att förhindra

terrorism och i fråga om dialog om alla migrationsrelaterade frågor, inbegripet bland annat irreguljär migration, flyktingströmmar, människosmuggling och människohandel. Avtalet kan enligt uppgifter till utskottet också ha positiv effekt för god samhällsstyrning i Centralamerika, inbegripet beskattning, demokrati och civilsamhälle.

Det är viktigt att beslutsamt öppna en politisk dialog och följa upp hur olika klausuler i avtalet verkställs. I avtalet finns en klausul om ensidigt upphävande som är tillämplig när någon viktig del av avtalet inte följs. Som exempel nämns respekt för principen om demokrati och mänskliga rättigheter. Utskottet gör den rent generella iakttagelsen i sammanhanget att det faktum att olika klausuler, exempelvis om att respektera mänsk-

liga rättigheter, bekämpa terrorism och hindra spridning av massförstörelsevapen, skrivs in i unionens samtliga avtal kräver systematisk uppföljning för att trovärdigheten i unionens politik inte ska bli lidande.

Sammantaget anser utskottet propositionen vara behövlig och angelägen. Utskottet tillstyrker propositionen utan ändringar.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner avtalet, till den del det ingår i Finlands behörighet och

godkänner lagförslaget utan ändringar.

Helsingfors den 16 oktober 2014

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Timo Soini /saf
vordf. Pertti Salolainen /saml
medl. Jörn Donner /sv
Timo Heinonen /saml
Ilkka Kanerva /saml
Ilkka Kantola /sd
Johannes Koskinen /sd

Maria Lohela /saf
Tom Packalén /saf
Aila Paloniemi /cent
Juha Sipilä /cent
Ben Zyskowitz /saml
ers. Seppo Kääriäinen /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Tuula Svinhufvud.